

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 343. An & qualiter vi consuetudinis usuræ propriè tales reddantur licitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

permittantur usuræ compensativæ, hoc est, moderatæ ratione lucri cessantis, aut damni emergentis, alteriusve iusti tituli, sed de hoc expressè paulò post. Verùm quidquid de hoc, quòd spectando sensum genuinum diversarum legum usuræ lucrativæ non solùm videantur toleratæ, sed etiam positivè permittæ, & quasi approbatæ, eo ipso tamen non sint licitæ pro ullo foro vigore juris civilis, utpote quòd correctum sit per jus canonicum, quòd ad hoc, tanquam sententiam communissimam & certam, astruit Reiffenst. *h. t. n. 43.*

Quæst. 341. An non saltem usuræ licitè exigì & accipi possint ob favorem causæ piæ, saltem dispensativè?

R Esp. Non potest, nequidem sub prætextu redimendi captivos, vel alendi pauperes, similive causæ piæ exerceri usura, aut ad hoc concedi potestas, non secus, ac pro salvanda etiam vita alterius non licet mentiri, cum non faciendæ mala, ut eveniant bona, prout sumitur *ex c. super eo. h. t.* unde jam etiam, cum illicitum sit exercere usuras, peccabunt illi, qui dant causam, exercendi illas sub prætextu operis boni, quamvis licitum sit, petere mutuum, & accipere sub usuris ab eo, qui jam determinatus est, non mutare, nisi sub usuris, modò sit iusta causa petendi, nimirum necessitas vel utilitas petentis mutuum, vel ut alteri egentis succurrat; quia id non esset cooperari peccato; ita cum *D. Thom. 2. 2. q. 78. a. 4. & 6. Abb. in c. c. super eo. num. 4. Azor. p. 3. l. 5. c. 17. q. 12. Pirh. h. t. n. 15.*

Quæst. 342. Num legislator aliquis supremus civilis per legem universalem novam, vel alius Princeps per statutum locale in suo territorio possit usuras reddere licitas?

R Esp. Tametsi à potestate sæculari lex condi possit, & condita valeat, quâ statuatur pro vitando graviore malo certus modus, & moderatio usuris, v. g. ne usurarii nimium à debitoribus extorqueant, ut factum à Rudolpho II. Imperatore: Anno 1600, dum permittit quinque tantum pro centum datis mutuo annuatim dari, ut habet communis, nequit tamen ab ullo legislatore humano, sive sæculari, sive ecclesiastico, etiam Papa, ferri lex communis, aut etiam fieri statutum locale, quo usuræ reddantur licitæ, idèoque nec præcipere potest, ut fiant usuræ, ut *Tholosan. l. 2. de usuris. c. 8. n. 1. & 2.* quia id est cooperari usuris, quamvis permittere possit, ut à Judæis, aliisque infidelibus, aut etiam fidelibus impunè exercentur ad cavenda majora mala & scandala, quæ oriri possunt, si hic & nunc Princeps, seu potestas publica eas exerceri impedire conaretur; quin imò præcipere etiam posse videretur, ut non puniantur illas exercentes; quia nec illud est directè consentire peccato, aut illud approbare; non tamen cogere poterit, ut conventæ solvantur, aut sub obligatione seu pacto solvendi sibi magna tributa dare positivè licentiam Judæis exercendi usuras, quo fit, ut ii usuras augere cogantur, & pauperes magis exhauriantur, ut cum *Lessio l. 2. c. 20. n. 179. Pirh. h. t. num. 17.*

2. Neque his obstat primò: Quòd ex causa iusta, qualis est bonum commune, seu favor publicus, liceat Principibus per legem aliquam communem subditis auferre jus & dominium, transferen-

do illud in alium, ut patet in lege præscriptionis, quæ etiam locum habet in foro conscientiæ, & recepta est à jure canonico; nam in hoc est disparitas, quòd præscriptio translativa domini ab uno in alium tendat ad bonum commune, nimirum ad conservandam pacem communem, & tranquillitatem Reipublicæ, præscindendo infinitas lites, quæ aliàs suboriri possent. Ad hæc leges illæ de præscriptione æqualiter respiciunt magnos & parvos, divites & pauperes, omnèsque, qui tempore per leges præscriptio neglexerunt bona sua repetere, leges autem usurariæ non tendunt in bonum commune, sed potius in grave damnum Reipublicæ, dum vi illarum præcipuè respicientium & gravantium egentes, qui magno numero existunt in communitatibus, eorum fortunæ absorbentur, redactis illis sensim ad summam egestatem, adeòque tales usurariæ leges inique sunt.

3. Neque secundò obstat argumentum ductum ab actu ad potentiam, dum de facto permittitur, & sic redditæ licitæ usuræ saltem moderatæ, nimirum quinque pro centum per novissimas Constitutiones & Recessus Imperii, scilicet in Comitibus Augustanis Anno 1500, sub Maximil. in aliis Comitibus Augusti Anno 1530, sub Carolo V. & ibidem sub eodem Anno 1548, in Comitibus Spirensibus Anno 1570, sub Maximil. II. nam harum Constitutionum & Recessuum æquitas & iustitia præcipuè fundatur in moderatione usurarum, quæ aliàs per avaritiam hominum excessivè exigebantur, & partim in præsumptione tanti lucri cessantis, vel damni emergentis, vel alterius iusti tituli, prout clarissimè patet ex textu Recessus Spirensis sub Rudolpho II. cuius præsumptionis intuitu hæc Constitutiones, quinque pro centum non tantum permittuntur, sed etiam, ut solvantur, si in pactum deducta sunt, conceditur actio; quæ præsumptio iusti tituli in conscientia non juvat dictam usuram quinque pro centum, si iustus titulus præsumptus in veritate non subsistat, *Arg. c. super hoc, de renuntiati. & l. Imperator. ff. de prob.* atque ita usura talis redditur licita, non vi harum Constitutionum, sed vi iusti tituli, in quo fundantur.

Quæst. 343. An & qualiter vi consuetudinis usuræ propriè tales reddantur licitæ?

R Esp. Vigore nullius consuetudinis redduntur validæ aut licitæ usuræ propriè tales, seu merè lucrativæ; cum hæc usuræ sint intrinsecè malæ, iurique divino ac naturali contrariæ; ut *Tanner. Tom. 3. s. 7. du. 3. num. 79. Haunold. de j. & j. Tom. 3. tr. 9. c. 3. controvers. 10. §. 8.* idèoque consuetudo exercendi eas est irrationabilis abusus, & mera corruptela, juxta *c. fin. de consuetud. & unanimes DD.* Nihilominus praxim illam Germaniæ, & totius Imperii Romani consuetudinem pro sorte capitali centum florenorum indistinè paciscendi & exigendi annuatim quinque, (quod interesse vocant) absque eo, quòd creditor alleget lucrum cessans, damnum emergens, aut periculum fortis principalis amittendæ, vel titulum ullum alium, pro foro externo, non tantum licitam esse, sed etiam dari actionem contra debitorem morantem vel nolentem solvere illos quinque; quin & Judicem mandare posse, ut solvantur, communem & certam per Germaniam haberi sententiam, ait *Reiffenst. h. t. n. 57.* ex ea ratione, quòd ibi pro foro externo præsumatur saltem, adesse unus ex præfatis titulis; pro foro verò interno seu conscientiæ, sicut alibi,

alibi, ita etiam in Germania & Imperio Romano esse id verè usurarium, illicitum, & graviter peccaminosum, si nullis ex præfatis tribus titulis interveniret, prout nullus intervenit, dum pecunia hujusmodi mutuò data aliàs sine negotiatione & lucro maneret in cista creditoris otiosa, teneri à plebisque DD. teste Eogels *h. t. n. 10.* contra Tanner, & Haunold. *ll. cit.* asserit idem Reiffenst. *n. 58.* cui, si opponas, ex hac doctrina sequi, innumeros in Germania & Imperio viros etiam præclaros, doctos, Deum timentes, tam ecclesiasticos quam sæculares versari in continuo statu peccati mortalis, utpote qui sine allegatione & reflexione ullius lucri cessantis, imò nullo existente hujusmodi titulo, & per sufficientem hypothecam, pignus, fidejussionem plenè securati de sorte passim & liberè absque omni scrupulo quinque vel centum mutuò datorum exigunt & accipiunt, ad id, inquam, responderi posse inquit, quòd præterquam multi ex iis, præsertim doctores, justum titulum lucri cessantis, damni emergentis, periculi fortis habeant, habere possint intentionem emendi censum ex utraque parte redimibilem, hoc est, jus percipiendi annuatim quinque ex rebus alterius pro pretio centum florenorum, vel celebrandi tacitum vel expretum contractum Societatis, quà ratione in effectu idem habent, ac si mutuò centum pro quinque annuè darent, ac denique, quòd plures ex rudioribus absque justo titulo laborem ignorantia invincibilis, sintque in bona fide, ac ita non versentur in statu peccati mortalis, in quo ceteroquin versarentur juxta plerosque DD. si neque justum titulum, neque ignorantiam invincibilem, aut bonam fidem habeant; verùm num hac ratione difficultati satisfaciatur Reiffenst. lectori examinandum relinquo.

Quæst. 344. Num usura compensatoria sit licita, sive an & qualiter mutuans ultra sortem, seu rem mutuò datam exigere & recipere quid possit, imprimis ratione lucri cessantis, & damni emergentis?

I. Resp. Primò in genere: Usuram compensatoriam, sive lucri cessantis, sive damni emergentis, (quorum utrumque venit nomine *interesse*. Arg. *L. si commissa. ff. rem ratam haberi.* dum ibi dicitur: quod in tantum competit, quantum meò interfuit, id est, quantum mihi abest, quantumque lucrari potui) esse licitam, habet communiter fere recepta sententia contra Innocent. & paucos alios, cujus ratio patebit ex mox subjicientis. Hinc

2. Resp. Secundò: Imprimis ratione lucri cessantis licet ultra sortem reddendam exigere & accipere aliquid, dum quis vi, metu, dolo, vel etiam præcepto Superioris, v. g. Principis ob bonum publicum coactus, dando mutuò amittit occasionem lucrandi suà pecunià, quà volebat & poterat vel censum, vel domum, aut agrum fructiferum emere, vel negotiatione licitè aliquid lucrari, & quidem etiam si illa privatio lucri refarcienda non fuerit in pactum deducta, quia mutuans in hoc casu injustè patitur damnum, ad quod refarciendum tenetur, qui illud intulit, nimirum mutuatarius, iniquè cogens ad mutuandum, non secus, ac si furando pecuniàm, quam mercator quis ad negotiandum paratam habebat, non tantum tenetur restituere pecuniàm ablatam, sed & lucrum, quo furando pecuniàm privavit mutuantem; & ita do-

cent Mol. *rr. 2. de just. d. 315. n. 1.* Less. *L. 2. de just. c. 20. num. 79.* Logo *de just. d. 25. f. 6.* quos citat & sequitur Pirh. *h. t. n. 36.* Pari modo licitum est ratione lucri cessantis, quanti id prudentis arbitrio aestimabitur exigere, dum mutuans ab initio sponte sine coactione cum mutuuario desuper pactus est, Logo *l. c. n. 87.* Less. *n. 80.* & *81.* Mol. *num. 11.* Azor. *L. 5. de usura. c. 5. in princ.* Navar. *in man. c. 17. n. 211.* Covar. *L. 3. var. c. 4. n. 5.* Pirh. *n. 38.* cum sententia pariter in praxi & usu recepta. Siquidem lucrum, quòd superadditur sorti ob lucrum cessans ratione pecuniæ mutuò datæ, exigitur in casu coactionis, non ratione injuriæ illatæ mutuanti ad mutuandum coacto, sed quia in & per se aestimabile est pretio, & compensativum lucri cessantis, quale quia est, sive mutuans, ob quòd datur, coactè sive sponte datum, sicut illud est licitum, ut dictum, ita & hoc ex mutuo sponte factò erit licitum. Neque his obstat, quòd mutuans debeat dari gratis, adeòque, quando quis non tenetur mutuare, non poterit quidquam accipere pro mutuato; nam in hoc sensu mutuans debet gratis dari, quòd pro ipso mutuo secundum se spectato, nihil ultra sortem exigere possit, non autem, quòd pro spe lucri, quàm quis se privat in gratiam mutuatarii, nihil possit accipere. Less. *l. c. n. 82.* Pirh. *h. t. n. 38. in fine.*

3. Resp. Tertiò: Licitum quoque est, exigere quid supra sortem ratione interesse, damni emergentis mutuanti ob datum mutuò, ut cum communi tradunt D. Thom. *2. 2. q. 78. a. 2. ad 1.* Mol. *de just. rr. 2. d. 314. n. 7. & 8.* Pirh. *n. 32.* Reiffenst. *h. t. n. 67.* & alii passim; est enim & illud damnum pretio aestimabile, neque est æquitati consentaneum, ut quis ob beneficium mutui, quòd præstat alteri privando se ad tempus pecunià suà, reportet damnum, unde poterit se indemnem servare mutuans, ad refarciendum tale damnum, exigendo & accipiendo aliquid ultra sortem à beneficiario seu mutuuario, Azor. *p. 3. L. 5. de usur. c. 4. in pr.* Est autem hoc damnum duplex, intrinsecum, quòd quis patitur in ipsa re mutuò data, ut, si quis mutuet frumentum tempore veris, quando id plus valet, restituendum in autumno, quando minus valet: vel extrinsecum, seu aliunde ortum, dum quis v. g. pecuniàm paratam ad fulciendum suam domum, quæ ruinam patitur, dat alteri mutuam, unde postea ob pecuniæ, quàm restaurari debuerat, defectum corrui. Ad quòd utriusque generis damnum refarciendum exigere quid potest ultra sortem. Proceduntque hæc ipsa de refarciendo damno emergente, dum mutuans fuit ad mutuandum coactus, etiam si nihil de hoc conventum in contractu mutui. Logo *l. c. d. 25. f. 6. n. 74.* juxta *L. cum quidam. §. 1. ff. h. t.* Idem est, de potestate exigendi, & obligatione solvendi supra sortem, dum damnum ortum ex mora mutuatarii, dum is tempore præfixo non reddidit mutuum, dum poterat, idque etiam si id in pactum non fuerit deductum, aut etiam is tempore solutioni mutui præfixo de solvendo non fuerit à mutuante interpellatus; cum ipsa dies interpellat pro homine, nempe creditore, ad solvendum. Less. *l. c. n. 69.* Pirh. *n. 33.* nisi tamen mutuatarius sine sua culpa pro eo tempore redditus fuerit impotens ad solvendum ob infortunium; quia v. g. incendio omnia illius perierint. Less. *n. 70.* quamvis autem mutuatarius ex contractu mutui tacitè obligatus sit ad refarciendum damnum, quòd obvenit mutuanti ex mutuatarii mora solvendi tempore debito, non tenebitur

tamen